

ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΚΥΠΡΙΑΚΗ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ αρ. ΒΑ/01/2018

Έλεγχος Βουλής των Αντιπροσώπων

ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΗ ΟΝΤΟΤΗΤΑ:
Βουλή των Αντιπροσώπων

2 Νοεμβρίου 2018

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Σύνοψη.	1
A. Εισαγωγή – Ιστορική ανασκόπηση.	2
B. Σκοπός του Ελέγχου και μεθοδολογία.	6
Γ. Ευρήματα.	8
1. Κρατική Χρηματοδότηση Πολιτικών Κομμάτων.	8
2. Αντιμισθία κοινοβουλευτικών συνεργατών.	10
3. Αποζημίωση Μελών της Βουλής.	12
4. Συνταξιοδοτικά ωφέληματα των Μελών της Βουλής των Αντιπροσώπων.	14
5. Εισφορά Βουλευτών στα Πολιτικά Κόμματα.	15
6. Αποσπάσεις Λειτουργών της Βουλής των Αντιπροσώπων.	15
7. Έκτακτα.	15
8. Φιλοξενία.	16
9. Άρθρο 03531.2 «Συνέδρια Σεμινάρια και Αποστολές στο Εξωτερικό». Υποομάδα Δαπανών 03520 – Συνέδρια, Σεμινάρια & Άλλα Γεγονότα	17
10. Εκκρεμές θέμα.	19

Σύνοψη.

Στα πλαίσια των προνοιών του άρθρου 116 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας, η Ελεγκτική Υπηρεσία διεξήγαγε Οικονομικό έλεγχο για το έτος που έληξε στις 31.12.2017, Έλεγχο Συμμόρφωσης καθώς και διαχειριστικό έλεγχο.

Τα σημαντικότερα ευρήματα των ελέγχων είναι τα ακόλουθα:

- Στον περί Πολιτικών Κομμάτων Νόμο προβλέπεται η καταβολή κρατικής χρηματοδότησης, καθώς και ο τρόπος κατανομής της στα πολιτικά κόμματα, χωρίς ειδική αναφορά σε χορηγία στα πολιτικά κόμματα για την αντιμισθία των κοινοβουλευτικών συνεργατών και τη συνεισφορά τους στα αντίστοιχα πολιτικά κόμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα ποσά αυτά προβλέπονται στους Ετήσιους Κρατικούς Προϋπολογισμούς.
- Αύξηση από 69 σε 101 του αριθμού των κοινοβουλευτικών συνεργατών με αύξηση της δαπάνης κατά €1 εκ., δηλ. πέραν του 50% σε διάστημα 2 ετών.
- Στους Προϋπολογισμούς του 2018 και 2019 εγκρίθηκε αύξηση της τακτικής χρηματοδότησης των πολιτικών κομμάτων κατά €2.565.000.
- Παραχώρηση ποσού ύψους €100.000 για σκοπούς διαφώτισης, χωρίς να τίθενται οποιαδήποτε κριτήρια που θα πρέπει να πληρούνται ως προϋπόθεση, για την παραχώρηση της εν λόγω χρηματοδότησης στα πολιτικά κόμματα.
- Καταβολή αντιμισθίας κοινοβουλευτικών συνεργατών από το Λογιστήριο της Βουλής των Αντιπροσώπων σε αντίθεση με γνωμάτευση του Γενικού Εισαγγελέα σύμφωνα με την οποία η αντιμισθία των κοινοβουλευτικών συνεργατών θα πρέπει να καταβάλλεται από τα πολιτικά κόμματα, που είναι και οι εργοδότες τους.
- Χρηματοδότηση των κοινοβουλευτικών συνεργατών Ανεξάρτητων και Θρησκευτικών Αντιπροσώπων χωρίς να υπάρχει τέτοια πρόνοια στον περί Πολιτικών Κομμάτων Νόμο.
- Η αποζημίωση, τα επιδόματα και τα συνταξιοδοτικά ωφελήματα των Μελών της Βουλής χρήζουν τροποποίησης/εκσυγχρονισμού.
- Διενέργεια δαπανών κατόπιν οδηγιών του Πρόεδρου της Βουλής για τις οποίες εισηγηθήκαμε όπως γίνονται από σχετικά θεσμοθετημένα Κονδύλια του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων για σκοπούς διαφάνειας και ίσης μεταχείρισης των πολιτών/φορέων.
- Αυξημένες δαπάνες για έξοδα φιλοξενίας χρεώνονται από την καντίνα της Βουλής κατά τις συνεδρίες των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών, χωρίς επαρκή έλεγχο.
- Αγορά δώρων σε φιλοξενούμενους, χωρίς τη ζήτηση προσφορών, όπως προνοείται στο άρθρο 90(1)(β) του Νόμου 73(Ι)/2016.
- Σημαντική απόκλιση της πραγματικής δαπάνης από τα προϋπολογισθέντα ποσά για το Κονδύλι «Συνέδρια, Σεμινάρια & άλλα Γεγονότα».
- Μη έγκαιρη κράτηση αεροπορικών εισιτηρίων για υπηρεσιακά ταξίδια με αποτέλεσμα την αύξηση του κόστους για ταξίδια στο εξωτερικό.
- Μη χρήση του ηλεκτρονικού συστήματος καταγραφής του χρόνου προσέλευσης και αποχώρησης των υπαλλήλων από την εργασία τους, σε αντίθεση με τις σχετικές αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου και εγκυκλίου του Υπουργείου Οικονομικών.

A. Εισαγωγή – Ιστορική ανασκόπηση.

Στο Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας γίνεται σαφής διάκριση των τριών πολιτειακών εξουσιών. Η εκτελεστική εξουσία ασκείται από τον Πρόεδρο, τον Αντιπρόεδρο και το Υπουργικό Συμβούλιο, η δικαστική από τα δικαστήρια της Δημοκρατίας και η νομοθετική εξουσία από τη Βουλή των Αντιπροσώπων και τις Κοινοτικές Συνελεύσεις.

Οι πρώτες βουλευτικές εκλογές πραγματοποιήθηκαν την 31^η Ιουλίου 1960 και στις 7 Αυγούστου 1960 έλαβαν χώραν οι εκλογές για την ανάδειξη των Κοινοτικών Συνελεύσεων. Οι εκλογές διεξήχθησαν με πλειοψηφικό σύστημα και με βάση την αποικιακή νομοθεσία. Ο αριθμός των βουλευτών, σύμφωνα με το Σύνταγμα, οριζόταν στους πενήντα, από τους οποίους οι τριάντα πέντε (70%) εκλεγόταν από την ελληνική κοινότητα και οι δεκαπέντε (30%) από την τουρκική κοινότητα.

Σημαντικό σταθμό στην ιστορία του κοινοβουλίου αποτελεί η απόφαση που έλαβε η Βουλή στις 20 Ιουνίου 1985 για αύξηση του αριθμού των βουλευτών σε ογδόντα, από τους οποίους οι πενήντα έξι εκλέγονται από την ελληνική κοινότητα και οι είκοσι τέσσερις από την τουρκική κοινότητα, για να διατηρείται η προβλεπόμενη από το Σύνταγμα αναλογία του 70% προς 30%. Η απόφαση αυτή λήφθηκε κατ'επίκληση του δικαίου της ανάγκης, αφού το Σύνταγμα επιτάσσει χωριστή πλειοψηφία Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων βουλευτών για τη σχετική τροποποίηση. Η αύξηση του αριθμού των βουλευτών επιβλήθηκε εκ των πραγμάτων, αφού, λόγω της διεύρυνσης των δραστηριοτήτων της Βουλής και της συμμετοχής σε πολλούς διεθνείς κοινοβουλευτικούς οργανισμούς, ο αριθμός των πενήντα βουλευτών ήταν εξ αντικειμένου ανεπαρκής για την απρόσκοπτη λειτουργία του σώματος και ειδικά των κοινοβουλευτικών επιτροπών.

Διοικητική διάρθρωση Βουλής των Αντιπροσώπων.

Ο Πρόεδρος της Βουλής των Αντιπροσώπων ασκεί τις αρμοδιότητες που παρέχονται σε αυτόν από το Σύνταγμα και τον Κανονισμό της Βουλής.

Οργάνωση των Υπηρεσιών της Βουλής.

- Γραφείο Προέδρου της Βουλής
- Γραφείο Γενικού Διευθυντή της Βουλής
- Υπηρεσία Κοινοβουλευτικών Επιτροπών
- Υπηρεσία Διεθνών Σχέσεων
- Υπηρεσία Ευρωπαϊκών Υποθέσεων
- Υπηρεσία Ερευνών, Μελετών και Εκδόσεων
- Υπηρεσία Οικονομικής Διαχείρισης
- Υπηρεσία Επικοινωνίας
- Στενογράφοι
- Διοικητικό και Γραμματειακό Προσωπικό
- Αρχείο
- Βιβλιοθήκη
- Κλητήρες και τηλεφωνήτριες

Υπηρεσία Κοινοβουλευτικών Επιτροπών.

Η Υπηρεσία Κοινοβουλευτικών Επιτροπών είναι υπεύθυνη για την προώθηση των εν γένει διαδικασιών για την παραγωγή του νομοθετικού έργου της Βουλής και τη διεκπεραίωση όλων των εργασιών που αφορούν τη λειτουργία και υποστήριξη του έργου των κοινοβουλευτικών επιτροπών.

Ειδικότερα, η εν λόγω υπηρεσία είναι αρμόδια για την οργάνωση των συνεδριάσεων των κοινοβουλευτικών επιτροπών και την τήρηση συνοπτικών και αποστενογραφημένων πρακτικών των συζητήσεων που διεξάγονται ενώπιόν τους.

Υπηρεσία Διεθνών Σχέσεων.

Η Υπηρεσία Διεθνών Σχέσεων είναι αρμόδια για το σχεδιασμό, την οργάνωση και την ανάπτυξη των πολιτικών, πολιτιστικών, οικονομικών και ευρύτερων σχέσεων της Κυπριακής Δημοκρατίας με άλλες χώρες στο διμερές και πολυμερές κοινοβουλευτικό επίπεδο. Βασικοί στόχοι της είναι η προβολή της Κύπρου στο εξωτερικό, η ουσιαστική συμμετοχή της Βουλής των Αντιπροσώπων σε ευρωπαϊκές και διεθνείς κοινοβουλευτικές δραστηριότητες και η προαγωγή των σχέσεων και της επικοινωνίας της Βουλής των Αντιπροσώπων με κοινοβούλια άλλων χωρών, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και διεθνείς κοινοβουλευτικούς οργανισμούς.

Υπηρεσία Ευρωπαϊκών Υποθέσεων.

Η Υπηρεσία Ευρωπαϊκών Υποθέσεων στηρίζει το έργο της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εξωτερικών και Ευρωπαϊκών Υποθέσεων με ιδιαίτερη έμφαση στην εναρμόνιση της κυπριακής νομοθεσίας με το ευρωπαϊκό κεκτημένο. Μέσα σε αυτά τα πλαίσια, ετοιμάζει εκθέσεις και μελέτες νομικού περιεχομένου σχετικά με τα εναρμονιστικά νομοσχέδια/κανονισμούς και τα κεφάλαια του κοινοτικού κεκτημένου. Επίσης, η Υπηρεσία Ευρωπαϊκών Υποθέσεων ενισχύει γενικότερα το έργο της Βουλής των Αντιπροσώπων παρέχοντας νομική ή άλλη επιστημονική στήριξη σε σχέση με οποιοδήποτε θέμα το οποίο εμπίπτει στον τομέα του ευρωπαϊκού κεκτημένου ή των ευρωπαϊκών υποθέσεων γενικότερα.

Υπηρεσία Ερευνών, Μελετών και Εκδόσεων.

Η Υπηρεσία Ερευνών, Μελετών και Εκδόσεων είναι αρμόδια για τη γλωσσική επιμέλεια, την ευρετηρίαση και την έκδοση των πρακτικών της ολομέλειας της Βουλής των Αντιπροσώπων, καθώς και για τη γλωσσική επιμέλεια όλων των κειμένων που εκδίδει η Βουλή. Επίσης, ασχολείται με την πραγματοποίηση εκδόσεων και ενημερωτικών φυλλαδίων που αποφασίζει η Βουλή στα πλαίσια των δραστηριοτήτων της.

Υπηρεσία Οικονομικής Διαχείρισης.

Η Υπηρεσία Οικονομικής Διαχείρισης είναι αρμόδια για τον συντονισμό και την αποτελεσματική διεξαγωγή της διαχείρισης των δαπανών της Βουλής των Αντιπροσώπων, συμπεριλαμβανομένης της ετοιμασίας του ετήσιου Προϋπολογισμού, του ελέγχου των διενεργούμενων δαπανών και προσόδων.

Υπηρεσία Επικοινωνίας.

Η Υπηρεσία Επικοινωνίας έχει μεταξύ άλλων την ευθύνη να ενημερώνει τα ΜΜΕ και τους πολίτες σχετικά με τις δραστηριότητες του Κοινοβουλίου, να ασκεί καθήκοντα επικοινωνίας και επαφής με τα ΜΜΕ και την ευθύνη διευκόλυνσης των δημοσιογράφων στο έργο τους και της επικοινωνίας με διεθνείς κοινοβουλευτικούς οργανισμούς και εθνικά κοινοβούλια στον τομέα της ενημέρωσης του κοινού και των ΜΜΕ. Επίσης έχει την ευθύνη για το σχεδιασμό, την καλλιτεχνική επεξεργασία και επιμέλεια των εκδόσεων της Βουλής των Αντιπροσώπων, την ενημέρωση και διαχείριση της ιστοσελίδας της Βουλής, καθώς και της ψηφιοποίησης και διαχείρισης εγγράφων και την ηχογράφηση - οπτικογράφηση συνεδριάσεων και άλλων γεγονότων με σκοπό την τήρηση ηλεκτρονικού αρχείου.

Ο πολιτικός ρόλος και οι αρμοδιότητες της Βουλής.

Αναθεώρηση του Συντάγματος.

Μια από τις σημαντικότερες αρμοδιότητες της Βουλής είναι το δικαίωμά της να αναθεωρεί το Σύνταγμα, τον υπέρτατο νόμο του κράτους. Από την αναθεώρηση εξαιρούνται τα θεμελιώδη άρθρα του Συντάγματος, που καθορίζουν τη μορφή του πολιτεύματος ως προεδρικής Δημοκρατίας, με Έλληνα Πρόεδρο και Τούρκο Αντιπρόεδρο, καθώς και όλες τις διατάξεις που διασφαλίζουν το δικοινοτικό χαρακτήρα του κράτους και την αρχή της διάκρισης των εξουσιών.

Θέσπιση νομοθεσίας.

Η Βουλή είναι κατεξοχήν νομοθετικό όργανο. Η νομοθετική της λειτουργία συνίσταται στη θέσπιση, τροποποίηση ή κατάργηση κανόνων δικαίου. Η προτεινόμενη νομοθεσία υποβάλλεται στη Βουλή υπό μορφή σχεδίων νόμου (νομοσχέδια και προτάσεις νόμου). Το δικαίωμα της υποβολής νομοσχεδίων ανήκει, σύμφωνα με το Σύνταγμα, στους υπουργούς και των προτάσεων νόμου στους βουλευτές, με τον περιορισμό ότι αυτές δε συνεπάγονται αύξηση των δαπανών που προβλέπονται από τον Προϋπολογισμό. Οι νόμοι και οι αποφάσεις της Βουλής ψηφίζονται με απλή πλειοψηφία των παρόντων και ψηφιζόντων βουλευτών.

Η ίδια διαδικασία ακολουθείται και για την έγκριση από τη Βουλή της δευτερογενούς νομοθεσίας (κανονισμών που εκδίδονται δυνάμει των οικείων νόμων και δημόσιων εγγράφων που κατατίθενται στο σώμα), καθώς και για την κύρωση διεθνών συνθηκών και συμβάσεων. Η διαπραγμάτευση και η υπογραφή κάθε συνθήκης, σύμβασης ή διεθνούς συμφωνίας γίνεται κατόπιν αποφάσεως του Υπουργικού Συμβουλίου, όμως δεν τίθενται σε ισχύ και δεν δεσμεύουν τη Δημοκρατία, αν δεν κυρωθούν με νόμο από τη Βουλή. Εξαιρούνται όσες αφορούν εμπορικά θέματα ή οικονομική συνεργασία.

Εκτός από το νομοθετικό της ρόλο η Βουλή ασκεί κοινοβουλευτικό έλεγχο, ελέγχει δηλαδή την κυβέρνηση και τα μέλη της, με ποικίλους τρόπους και μέσα.

Η Βουλή επηρεάζει τη διαμόρφωση οικονομικής και δημοσιονομικής πολιτικής.

Η Βουλή, νομοθετώντας και ασκώντας την ελεγκτική της αρμοδιότητα, διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη χάραξη και στην αναμόρφωση της εκάστοτε οικονομικής και δημοσιονομικής πολιτικής στο βαθμό που εκφράζεται με τον κρατικό Προϋπολογισμό. Οι αρμοδιότητες του κοινοβουλίου ως προς την οικονομική διαχείριση του κράτους είναι καθοριστικές, δεδομένου ότι ο ετήσιος κρατικός Προϋπολογισμός τυγχάνει της μελέτης και της έγκρισής του. Μέσω της διεργασίας αυτής η Βουλή ελέγχει, αξιολογεί και εγκρίνει τις δημόσιες δαπάνες, τα σχέδια αναπτύξεως, την αριθμητική και οργανωτική επάρκεια της δημόσιας υπηρεσίας, καθώς και τα σχέδια ανακουφίσεως για τους εκτοπισθέντες και τους παθόντες.

Διεθνείς σχέσεις.

Η ουσιαστική συμβολή της Βουλής των Αντιπροσώπων στην επίτευξη του στόχου της επίλυσης του κυπριακού προβλήματος στη βάση των σχετικών ψηφισμάτων των Ηνωμένων Εθνών και σύμφωνα με το κοινοτικό κεκτημένο, αποτελεί βασικό θεματικό άξονα της διεθνούς δραστηριότητας του Σώματος. Παράλληλα, ως μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στο πλαίσιο της ενισχυμένης συνεργασίας μεταξύ εθνικών κοινοβουλίων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, ως απόρροια της Συνθήκης της Λισαβόνας, η Βουλή μετέχει ενεργά στη συζήτηση καίριων θεμάτων, που απασχολούν τους Ευρωπαίους πολίτες και στη διαμόρφωση συναφών ευρωπαϊκών πολιτικών.

Η Βουλή των Αντιπροσώπων μετέχει σε τακτικές συναντήσεις Επιτροπών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με αντίστοιχες Επιτροπές των εθνικών κοινοβουλίων των

χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε συναντήσεις στο πλαίσιο της κοινοβουλευτικής διάστασης της εκάστοτε Προεδρίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και σε διάφορες άλλες δραστηριότητες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Η Βουλή των Αντιπροσώπων μετέχει επίσης ως πλήρες μέλος στην Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης, στη Διακοινοβουλευτική Ένωση, στον Κοινοπολιτειακό Κοινοβουλευτικό Σύνδεσμο, στην Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Οργανισμού για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (ιδρυτικό μέλος), στην Κοινοβουλευτική Συνέλευση της Ένωσης για τη Μεσόγειο, (αρχικά Ευρώ-Μεσογειακή Κοινοβουλευτική Συνέλευση, ιδρυτικό μέλος), στην Κοινοβουλευτική Συνέλευση της Μεσογείου (ιδρυτικό μέλος), στη Διακοινοβουλευτική Συνέλευση της Ορθοδοξίας (ιδρυτικό μέλος) και στην Ασιατική Κοινοβουλευτική Συνέλευση (ιδρυτικό μέλος). Μετέχει, τέλος, σε ad hoc βάση, σε Σεμινάρια Μεσογειακού Διαλόγου της Ειδικής Ομάδας της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του ΝΑΤΟ, καθώς και σε αριθμό διασκέψεων και άλλων περιφερειακών και/ή παγκόσμιων κοινοβουλευτικών δραστηριοτήτων.

Στις πολλαπλές διεθνείς δραστηριότητες του Προέδρου της Βουλής, εντός και εκτός Κύπρου, περιλαμβάνεται η επικοινωνία, σε τακτική βάση, με τους ομολόγους του και τους Προέδρους διεθνών κοινοβουλευτικών οργανισμών για σκοπούς ενημέρωσης αναφορικά με τις εκάστοτε εξελίξεις στο κυπριακό πρόβλημα και/ ή εξ αφορμής εξελίξεων ευρύτερου πολιτικού ενδιαφέροντος.

Η πρακτική ενημέρωσης διεθνών κοινοβουλευτικών οργανισμών και κοινοβουλίων ακολουθείται και στις περιπτώσεις υιοθέτησης από το Σώμα ψηφισμάτων για το κυπριακό πρόβλημα και/ ή άλλες σημαντικές διεθνείς εξελίξεις.

Η Βουλή διατηρεί, εξάλλου, τακτική επικοινωνία με τους ανά τον κόσμο απόδημους Κύπριους και τις οργανώσεις τους, αναγνωρίζοντας την πολύτιμη συμβολή τους στη διατήρηση των δεσμών των αποδήμων με την πατρίδα τους και στην προώθηση των δικαίων και συμφερόντων της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Τέλος, το Σώμα αναπτύσσει τακτική συνεργασία με διάφορους φορείς, που έχουν ως αντικείμενο την προώθηση των οικονομικών και εμπορικών σχέσεων της Κύπρου με άλλες χώρες.

B. Σκοπός του Ελέγχου και μεθοδολογία.

1. Σκοπός του ελέγχου.

Ο έλεγχος διενεργήθηκε στα πλαίσια των συνταγματικών αρμοδιοτήτων του Γενικού Ελεγκτή της Δημοκρατίας και του περί Καταθέσεως Στοιχείων και Πληροφοριών στον Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας Νόμου. Το άρθρο 116 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας ορίζει ότι ο Γενικός Ελεγκτής ελέγχει εν ονόματι της Δημοκρατίας όλες τις εισπράξεις και πληρωμές και όλους τους λογαριασμούς χρηματικών διαθέσιμων και άλλου ενεργητικού ή άλλων υποχρεώσεων που αναλαμβάνει η Δημοκρατία ή που δημιουργούνται για λογαριασμό της. Για τον σκοπό αυτό, ο Γενικός Ελεγκτής έχει δικαίωμα να επιθεωρεί και να ελέγχει όλα τα σχετικά βιβλία, αρχεία και καταστάσεις, καθώς και τους χώρους όπου φυλάγεται το πιο πάνω ενεργητικό. Επίσης, ο Γενικός Ελεγκτής ασκεί κάθε άλλη εξουσία ή εκτελεί οποιαδήποτε άλλα καθήκοντα ή υποχρεώσεις που καθορίζονται ή του αναθέτονται δια Νόμου.

2. Μεθοδολογία.

2.1 Σύμφωνα με το άρθρο 81(2) του περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου 20(Ι)/2014, ο Γενικός Ελεγκτής διεξάγει τον έλεγχο του στη βάση διεθνών αναγνωρισμένων προτύπων ελέγχου που ο ίδιος αποφασίζει.

Όπως ρητά αναφέρεται στις Ελεγκτικές οδηγίες που έχουν εκδοθεί από τον Γενικό Ελεγκτή, οι έλεγχοι της Ελεγκτικής Υπηρεσίας διεξάγονται σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου (ISAs) που εκδίδονται από τη Διεθνή Ομοσπονδία Λογιστών (IFAC) και τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου Ανωτάτων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων (ISSAIs) που εκδίδει ο Οργανισμός Ανωτάτων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων (INTOSAI), ο οποίος είναι ένας αυτόνομος, ανεξάρτητος, μη-πολιτικοποιημένος Οργανισμός, με ειδικό συμβουλευτικό καθεστώς προς το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο (ECOSOC) του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

2.2 Τα ISSAIs διαχωρίζουν τους ελέγχους που διενεργούνται από τα Ανώτατα Ελεγκτικά Ιδρύματα σε τρεις κατηγορίες, τους οικονομικούς ελέγχους ("financial audit"), τους ελέγχους συμμόρφωσης ("compliance audit") και τους διαχειριστικούς ελέγχους ("performance audit"). Για τους ελέγχους αυτούς υπάρχει αριθμός ελεγκτικών προτύπων που είναι κοινά και αριθμός ελεγκτικών προτύπων που αφορούν ειδικά στην κάθε κατηγορία ελέγχου.

Η διενέργεια του παρόντος ελέγχου διέπεται κυρίως από τις διατάξεις των πιο κάτω Προτύπων:

- ISSAI 100 – Θεμελιώδεις Αρχές Ελέγχου για τον Δημόσιο Τομέα
- ISSAI 200 – Θεμελιώδεις Αρχές Οικονομικού Ελέγχου
- ISSAI 300 - Θεμελιώδεις Αρχές Διαχειριστικού Ελέγχου
- ISSAI 400 – Θεμελιώδεις Αρχές Ελέγχου Συμμόρφωσης

2.3 Το ISSAI 100 παρουσιάζει τον ορισμό του ελέγχου του δημόσιου τομέα και παρέχει τις βασικές έννοιες, στοιχεία και αρχές (τόσο τις γενικές αρχές που σχετίζονται με τον έλεγχο όσο και τις αρχές που σχετίζονται με τις διάφορες φάσεις της διαδικασίας ελέγχου) που ισχύουν για όλους τους ελέγχους του δημόσιου τομέα.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του Προτύπου ISSAI 200, οι οικονομικοί έλεγχοι των Ανωτάτων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων στοχεύουν στη βελτίωση του βαθμού εμπιστοσύνης των χρηστών οικονομικών καταστάσεων σε αυτές τις καταστάσεις, μέσω της έκφρασης ελεγκτικής γνώμης για το κατά πόσο οι οικονομικές καταστάσεις έχουν ετοιμαστεί, από κάθε ουσιώδη

άποψη, σύμφωνα με ένα εφαρμοστέο πλαίσιο χρηματοοικονομικής πληροφόρησης ή παρέχουν μια αληθινή και δίκαιη εικόνα, σύμφωνα με το εν λόγω πλαίσιο.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του Προτύπου ISSAI 300, οι διαχειριστικοί έλεγχοι των Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων περιλαμβάνουν την εξέταση προγραμμάτων, πράξεων, συστημάτων και διαδικασιών διαχείρισης, προκειμένου να εκτιμηθεί κατά πόσον οι πόροι που διατίθενται χρησιμοποιούνται κατά τρόπο οικονομικό, αποδοτικό και αποτελεσματικό. Η αρχή της οικονομίας εξετάζει την ελαχιστοποίηση του κόστους των πόρων, η αρχή της αποδοτικότητας εξετάζει την επίτευξη του μεγαλύτερου δυνατού αποτελέσματος από τους διαθέσιμους πόρους και η αρχή της αποτελεσματικότητας εξετάζει την επίτευξη του επιδιωκόμενου στόχου.

Οι έλεγχοι αυτοί, που εξετάζουν και την τήρηση των αρχών της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα θεμάτων και στο πλαίσιό τους αξιολογούνται διάφορες πτυχές της διαδικασίας, συμπεριλαμβανομένων των εισροών (τα οικονομικά, ανθρώπινα, υλικά, οργανωτικά ή κανονιστικά μέσα που είναι αναγκαία για την υλοποίηση), των υλοποιήσεων (τα παραδοτέα), των αποτελεσμάτων (οι επιδράσεις στους άμεσους παραλήπτες ή αποδέκτες) και του αντίκτυπου (μακροπρόθεσμες αλλαγές στην κοινωνία).

Το πλαίσιο ISSAI 400 ορίζει τον έλεγχο συμμόρφωσης ως μια ανεξάρτητη εκτίμηση του κατά πόσο ένα δεδομένο θέμα είναι σύμφωνο με τις αρχές που έχουν οριστεί ως κριτήρια ελέγχου. Οι έλεγχοι συμμόρφωσης διενεργούνται αξιολογώντας κατά πόσο οι δραστηριότητες, οι χρηματοοικονομικές συναλλαγές και οι πληροφορίες συμμορφώνονται, από κάθε ουσιώδη άποψη, με τις αρχές που διέπουν την ελεγχόμενη οντότητα.

Ο παρών έλεγχος βασίστηκε σε στοιχεία που υποβλήθηκαν από τη Βουλή των Αντιπροσώπων, σε επισκόπηση εγγράφων, μητρώων και αρχείων αλληλογραφίας και στη διενέργεια συναντήσεων με τη Διεύθυνση και το προσωπικό της Βουλής.

Η λήψη των απαραίτητων, για τον έλεγχο, στοιχείων έγινε στη βάση των προνοιών του περί της Καταθέσεως Στοιχείων και Πληροφοριών στον Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας Νόμου, ο οποίος παρέχει σαφείς εξουσίες στον Γενικό Ελεγκτή να ζητά στοιχεία σε οποιαδήποτε μορφή, περιλαμβανομένης και της ηλεκτρονικής μορφής, επεξηγήσεις και πληροφορίες, γραπτές ή προφορικές, που κατά την κρίση του μπορούν να τον υποβοηθήσουν στην εκτέλεση του έργου του.

Τα ευρήματα του ελέγχου διαβιβάστηκαν για σχόλια και οι απόψεις της Βουλής έχουν ενσωματωθεί, όπου ενδείκνυται, στην παρούσα έκθεση.

Γ. Ευρήματα.**1. Κρατική Χρηματοδότηση Πολιτικών Κομμάτων.**

Τα κοινοβουλευτικά κόμματα και οι οργανώσεις νεολαίας τους, τυγχάνουν κρατικής χρηματοδότησης μέσω τριών άρθρων του Προϋπολογισμού της Βουλής των Αντιπροσώπων, ως εξής:

Πίνακας 1

Λογαριασμός FIMAS	Περιγραφή	Ποσό Προϋπολογισμού
		€
0404200081	Χορηγία Πολιτικών Κομμάτων	10.426.451
0304200531	Συνέδρια, Σεμινάρια στο Εξωτερικό (χορηγία κομμάτων για Διαφώτιση)	100.000
0404300090	Επιχορηγήσεις Οργανώσεων Νεολαίας	334.101
		10.860.552

Από τον έλεγχο έχουν προκύψει τα ακόλουθα:

(α) Χορηγία των Πολιτικών Κομμάτων. Τόσο η παροχή κρατικής χορηγίας στα πολιτικά κόμματα όσο και ο τρόπος κατανομής της σε αυτά είναι θεσμοθετημένη με βάση τον περί Πολιτικών Κομμάτων Νόμο χωρίς ειδική πρόνοια/αναφορά σε χορηγία για αντιμισθία κοινοβουλευτικών συνεργατών. Ωστόσο, στον Προϋπολογισμό της Βουλής των Αντιπροσώπων, στο άρθρο «Χορηγία των πολιτικών κομμάτων» στις επεξηγήσεις, καθορίζεται συγκεκριμένο ποσό που κατανέμεται για τους κοινοβουλευτικούς συνεργάτες. Σχετική με το θέμα είναι η παράγραφος 2 πιο κάτω.

Σύμφωνα με τον περί Προϋπολογισμού Νόμο (Ν.47(II)/2016) και τις πρόσθετες πιστώσεις που εγκρίθηκαν από το Υπουργείο Οικονομικών, η χορηγία καταβάλλεται στα πολιτικά κόμματα που εκπροσωπούνται στη Βουλή των Αντιπροσώπων ως ακολούθως:

Πίνακας 2

	2017	2016	2015
	€	€	€
Κάλυψη των συνεισφορών των κομμάτων στα αντίστοιχα πολιτικά κόμματα της ΕΕ.	27.000,00*	27.000,00	27.000,00
Βασική Χορηγία (€87.523,95 x 7 κοινοβουλευτικά κόμματα).	612.667,65	612.667,65	1.037.433,32
Με βάση τα εκλογικά αποτελέσματα στις τελευταίες Βουλευτικές Εκλογές.	3.471.783,35	3.471.783,35	3.047.017,68
Χορηγία για τις Προεδρικές/Βουλευτικές Εκλογές.	2.565.000,00	2.565.000,00	-----
Μίσθωση υπηρεσιών κοινοβουλευτικών συνεργατών.	3.750.000,00	3.513.000,00	2.749.000,00
	10.426.451,00	10.189.451,00	6.860.451,00

*Σύμφωνα με το Ν.175(Ι)/2012, στην κρατική χρηματοδότηση δεν περιλαμβάνεται το ποσό που το κράτος παραχωρεί στα πολιτικά κόμματα για κάλυψη των συνεισφορών τους στα αντίστοιχα πολιτικά κόμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο ρυθμίζεται με σχετική πρόνοια στον ετήσιο Κρατικό Προϋπολογισμό.

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 2 πιο πάνω, ο Προϋπολογισμός για τη χορηγία των πολιτικών κομμάτων για το 2017 αυξήθηκε κατά €3.566.000 (ποσοστό 52%) σε σύγκριση με το 2015. Η αύξηση αυτή οφείλεται στους ακόλουθους λόγους:

- **Αύξηση του αριθμού των Κοινοβουλευτικών Συνεργατών.** Όπως αναφέρεται εκτενέστερα και στην Ειδική Έκθεση της Υπηρεσίας μας για το έτος 2016, μέχρι τις 31.12.2015 το σύνολο των κοινοβουλευτικών συνεργατών ήταν 69 και από το 2016 αυξήθηκε στους 101, με αποτέλεσμα ο σχετικός Προϋπολογισμός να αυξηθεί περίπου κατά €1 εκ. ως ακολούθως:

Πολιτικά Κόμματα	Αριθμός Βουλευτών	Αριθμός Κοινοβουλευτικών Συνεργατών	Αριθμός Βουλευτών	Αριθμός Κοινοβουλευτικών Συνεργατών	Αριθμός Βουλευτών	Αριθμός Κοινοβουλευτικών Συνεργατών
	2017	2017	2016	2016	2015	2015
ΔΗΣΥ	18	28	18	28	20	22
ΑΚΕΛ	16	26	16	26	19	21
ΔΗΚΟ	10	17	9	16	8	10
ΕΔΕΚ	3	6	3	6	5	6
ΕΥΡΩΚΟ	-	-	-	-	1	2
Αλληλεγγύη	3	6	3	6	-	-
Κίνημα Οικολόγων Περιβαλλοντιστών	2	5	2	5	1	2
Συμμαχία Πολιτών	1	4	3	6	1	2
Ζ. Κουλίας	-	-	-	-	1	1
Α. Θεολόγου	1	1	-	-	-	-
ΕΛΑΜ	2	5	2	5	-	-
Θρησκευτικοί Αντιπρόσωποι	3	3	3	3	3	3
ΟΛΙΚΟ	59	101	59	101	59	69

Σύσταση: Θεωρούμε ότι η αύξηση του Προϋπολογισμού πέραν του 50%, σε διάστημα δύο ετών, δεν έχει τεκμηριωθεί επαρκώς, και δεν συνάδει με τις δυσμενείς οικονομικές συνθήκες που διέρχεται η χώρα μας.

Εισηγηθήκαμε όπως οι Υπηρεσίες της Βουλής των Αντιπροσώπων, σε συνεργασία με το Υπουργείο Οικονομικών και τα κοινοβουλευτικά κόμματα, προχωρήσουν σε μελέτη του θέματος, ώστε η ρύθμιση του στο μέλλον να μην βασίζεται σε συγκυριακά, αλλά σε αντικειμενικά δεδομένα και κριτήρια. Σε διαφορετική περίπτωση, υπάρχει ορατός κίνδυνος, όταν σε επόμενες βουλευτικές εκλογές φυσιολογικά θα αλλάξει η δύναμη κάποιων κομμάτων, να υπάρχει ανάγκη περαιτέρω αύξησης του συνολικού αριθμού των κοινοβουλευτικών συνεργατών. Για τούτο, εισηγηθήκαμε όπως η προτεινόμενη μελέτη προχωρήσει άμεσα και ο καθορισμός των κριτηρίων γίνει σύντομα, αλλά τα κριτήρια αυτά να ισχύσουν μετά τις επόμενες βουλευτικές εκλογές, ώστε η όποια ρύθμιση να μην επηρεαστεί από σημερινά συγκυριακά δεδομένα.

- **Χορηγία για τις Προεδρικές Εκλογές του 2018.** Στον Προϋπολογισμό του 2017 εγκρίθηκε χορηγία ύψους €2.565.000 για τις προεδρικές εκλογές. Συναφώς αναφέρεται ότι, το άρθρο 4(1)(α) του περί Πολιτικών Κομμάτων Νόμου (Ν.175(Ι)/2012), επιτρέπει, με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, την παραχώρηση χορηγίας για οποιεσδήποτε εκλογές, πέραν των βουλευτικών εκλογών. Επισημαίνεται ότι δεν μας προσκομίστηκε Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου που να καθορίζει το ύψος της χορηγίας για τις προεδρικές εκλογές (άρθρο 4(4) του Ν.175(Ι)/2012).

Αξιοσημείωτο επίσης είναι το γεγονός ότι, παρά τις δυσμενείς οικονομικές συνθήκες που διέρχεται η χώρα μας, στους Προϋπολογισμούς του 2018 και 2019, το ποσό της τακτικής χρηματοδότησης των πολιτικών κομμάτων αυξήθηκε κατά €2.565.000, δηλαδή με το ποσό που είχε παραχωρηθεί το 2017 από το κράτος για ενίσχυση των

κομμάτων για τις προεδρικές εκλογές. Εκφράσαμε την άποψη ότι σκέψεις για τέτοια σημαντική αύξηση της τακτικής χρηματοδότησης θα έπρεπε να συνοδεύονται από την πλήρη κατάργηση των ιδιωτικών εισφορών στα κόμματα.

Ο Αν. Γενικός Διευθυντής της Βουλής, μας ενημέρωσε ότι το ύψος της τακτικής χρηματοδότησης αποφασίζεται σε πολιτικό επίπεδο από τον Υπουργό Οικονομικών έπειτα από συνεννόηση και με τη Βουλή των Αντιπροσώπων.

(β) Κατόπιν εισήγησης της Υπηρεσίας μας και της Απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου αρ. 79.593 ημερ. 7.10.2015, ποσό ύψους €100.000, το οποίο στο παρελθόν παραχωρούσε ετησίως για σκοπούς Διαφώτισης η Υπουργική Επιτροπή Διαφώτισης μέσω του Προϋπολογισμού του Υπουργείου Εξωτερικών προς τα πολιτικά κόμματα, μεταφέρθηκε στον Προϋπολογισμό της Βουλής και χρεώνεται στο Κονδύλι «Συνέδρια, Σεμινάρια στο Εξωτερικό», χωρίς ωστόσο να τίθενται οποιαδήποτε κριτήρια που θα πρέπει να πληρούνται ως προϋπόθεση, για την παραχώρηση της εν λόγω χρηματοδότησης στα πολιτικά κόμματα.

Αναφέρεται σχετικά ότι στο παρελθόν τα έξοδα των κομμάτων για το σκοπό αυτό καλύπτονταν μετά από σχετική αξιολόγηση για έγκριση ή απόρριψη τους από την Υπουργική Επιτροπή Διαφώτισης, η οποία με την Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου αρ. 79.593 ημερ. 7.10.2015 καταργήθηκε.

Σύσταση: Επειδή, δεν υπάρχει νομοθετική ρύθμιση που να διέπει την παραχώρηση και τον έλεγχο της ορθής αξιοποίησης από τα κόμματα του πιο πάνω ποσού, εισηγηθήκαμε να επανεξεταστεί η αναγκαιότητα καταβολής του στα πολιτικά κόμματα. Εάν και εφόσον κριθεί αναγκαία η συνέχιση καταβολής της πιο πάνω δαπάνης στα πολιτικά κόμματα, αυτή πρέπει να χρεώνεται στο Κονδύλι «Χορηγία πολιτικών κομμάτων» και όχι στο Κονδύλι «Συνέδρια, Σεμινάρια στο Εξωτερικό».

Ο Αν. Γενικός Διευθυντής της Βουλής των Αντιπροσώπων θεωρεί ότι το ύψος του ποσού που καταβάλλεται θα πρέπει να συνεχιστεί.

2. Αντιμισθία κοινοβουλευτικών συνεργατών.

Για σειρά ετών (από το 2012) η Υπηρεσία μας σημειώνει ότι όσον αφορά στην αντιμισθία των κοινοβουλευτικών συνεργατών, οι οποίοι εργοδοτούνται από τα κόμματα, αυτή καταβάλλεται απευθείας στους κοινοβουλευτικούς συνεργάτες από το λογιστήριο της Βουλής των Αντιπροσώπων, παρόλο που η σχετική συμφωνία ιδιωτικού δικαίου συνάπτεται μεταξύ του κοινοβουλευτικού συνεργάτη και του πολιτικού κόμματος. Συγκεκριμένα το λογιστήριο της Βουλής των Αντιπροσώπων ετοιμάζει το αμοιβολόγιο και αναλαμβάνει την πληρωμή των κοινοβουλευτικών συνεργατών, καθώς επίσης και την καταβολή των εισφορών στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων και την καταβολή του ποσού που αφορά στο Φόρο Εισοδήματος. Σημειώνεται ότι στα έντυπα εισφορών αναφέρεται λανθασμένα ως εργοδότης η Βουλή των Αντιπροσώπων. Με την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου αρ. 67.573 και ημερ. 30.7.2008 παρέχεται στους κοινοβουλευτικούς συνεργάτες και τους εξαρτώμενους τους και ιατροφαρμακευτική περίθαλψη έναντι καταβολής του εκάστοτε καθοριζόμενου ετήσιου εφάπαξ ποσού κατ' αναλογία της περίπτωσης παροχής ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης σε υπαλλήλους των Ημικρατικών Οργανισμών. Επίσης, από την 1.8.2013 το Λογιστήριο της Βουλής των Αντιπροσώπων προβαίνει σε αποκοπή της υποχρεωτικής συνεισφοράς για την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη ύψους 1,5% επί των ακαθάριστων απολαβών των κοινοβουλευτικών συνεργατών, όπως ισχύει και στην περίπτωση των δημοσίων υπαλλήλων. Επιπλέον, βάσει πρόνοιας που υπάρχει στα συμβόλαιά τους, οι κοινοβουλευτικοί συνεργάτες συνεχίζουν να λαμβάνουν για κάθε χρόνο προϋπηρεσίας ετήσια προσαύξηση στην κλίμακα Α8 και τιμαριθμικό επίδομα σύμφωνα με το ποσοστό που εγκρίνεται από την Κυβέρνηση.

Σημειώνεται ότι η Υπηρεσία μας με επιστολή της προς τον Γενικό Διευθυντή του

Υπουργείου Εσωτερικών και τη Γενική Διευθύντρια της Βουλής των Αντιπροσώπων, ημερ. 19.5.2016, εισηγήθηκε όπως, ζητηθεί γνωμάτευση από τον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας κατά πόσο η καταβολή και ο τρόπος κατανομής της χορηγίας για την αντιμισθία των κοινοβουλευτικών συνεργατών των πολιτικών κομμάτων, από τη Βουλή των Αντιπροσώπων, συνάδει με τον περί Πολιτικών Κομμάτων Νόμο και κατά πόσο η χρηματοδότηση των κοινοβουλευτικών συνεργατών Ανεξάρτητων και Θρησκευτικών Αντιπροσώπων θα πρέπει να θεωρείται ότι εντάσσεται στο ίδιο νομικό πλαίσιο ή εάν μπορεί να εξακολουθήσει να γίνεται με σχετική πρόνοια στον κρατικό Προϋπολογισμό, αφού αυτό δεν φαίνεται να πηγάζει από τη συγκεκριμένη νομοθεσία.

Ο Γενικός Εισαγγελέας, σε σχετική γνωμάτευση ημερ. 28.7.2016 ανέφερε ότι η αντιμισθία των συνεργατών θα πρέπει να καταβάλλεται από τον εργοδότη τους, δηλαδή το πολιτικό κόμμα και όχι από τη Βουλή των Αντιπροσώπων, καθότι η όλη διαδικασία που ακολουθείται από τη Βουλή των Αντιπροσώπων δεν έχει νομική στήριξη. Συνεχίζοντας, ο Γενικός Εισαγγελέας αναφέρει ότι «κακώς στον Προϋπολογισμό της Βουλής των Αντιπροσώπων γίνεται αναφορά για μίσθωση υπηρεσιών κοινοβουλευτικών συνεργατών, οι οποίοι δεν αφορούν τη Βουλή των Αντιπροσώπων».

Σχετικά με το ερώτημα κατά πόσο η χρηματοδότηση των κοινοβουλευτικών συνεργατών Ανεξάρτητων και Θρησκευτικών Αντιπροσώπων θα πρέπει να θεωρείται ότι εντάσσεται στο ίδιο νομικό πλαίσιο, ο Γενικός Εισαγγελέας εξέφρασε την άποψη ότι, δεν μπορεί να θεωρηθεί πως εντάσσεται, καθώς, σύμφωνα με τον περί Πολιτικών Κομμάτων Νόμο (Ν.175(Ι)/2012), δεν υπάρχει πρόνοια που να ρυθμίζει οτιδήποτε σε σχέση με τους Θρησκευτικούς Αντιπροσώπους. Οι Αντιπρόσωποι αυτοί, όπως και οι ανεξάρτητοι βουλευτές δεν εμπίπτουν στον ορισμό του πολιτικού κόμματος, για να τυγχάνουν της χρηματοδότησης που τυγχάνουν τα πολιτικά κόμματα.

Σύσταση: Επισημάνθηκε και πάλι ότι η Βουλή των Αντιπροσώπων θα πρέπει να συμμορφωθεί με τη γνωμάτευση του Γενικού Εισαγγελέα. Σημειώσαμε ότι αφ' ης στιγμής δόθηκε η γνωμάτευση, οι Υπηρεσίες της Βουλής των Αντιπροσώπων δεν έχουν άλλη επιλογή παρά την άμεση συμμόρφωση με αυτήν.

Ταυτόχρονα, επαναλάβαμε την εισήγησή μας για τη σχετική τροποποίηση του περί Πολιτικών Κομμάτων Νόμου ώστε η χρηματοδότηση των κομμάτων για κάλυψη της δαπάνης που αφορά τους Κοινοβουλευτικούς Συνεργάτες να γίνεται με νόμιμο και διαφανή τρόπο. Προς τούτο, εισηγηθήκαμε ότι θα μπορούσαν να γίνουν στον υπό αναφορά νόμο οι ακόλουθες τροποποιήσεις:

- Το εδάφιο (3) του άρθρου 4 να αναδιατυπωθεί ως ακολούθως:
«(3) Τα κοινοβουλευτικά κόμματα λαμβάνουν τακτική χρηματοδότηση, το ύψος της οποίας καθορίζεται από το Υπουργικό Συμβούλιο και περιλαμβάνεται στον κρατικό Προϋπολογισμό και το σύνολό της κατανέμεται ως ακολούθως:
(α) Ποσό που καθορίζεται στον κρατικό Προϋπολογισμό ως προοριζόμενο να καλύψει τη δαπάνη για τους Κοινοβουλευτικούς Συνεργάτες, με τον τρόπο που καθορίζεται στο εδάφιο 3Α.
(β) Ποσοστό ύψους δεκαπέντε τοις εκατό (15%) της τακτικής χρηματοδότησης μειωμένης κατά το (α) πιο πάνω καταβάλλεται ισόποσα· και
(γ) Το υπόλοιπο μέρος καταβάλλεται κατ' αναλογία των ποσοστών που έλαβαν στις τελευταίες εκλογές που διεξήχθησαν δυνάμει των διατάξεων των περί Εκλογής Μελών της Βουλής των Αντιπροσώπων Νόμων του 1979 έως (Αρ. 5) του 2011, όπως αυτοί εκάστοτε τροποποιούνται ή αντικαθίστανται.»

- Να προστεθεί νέο εδάφιο 3Α στο άρθρο 4

«(3Α) Το ποσό που αναφέρεται στην παράγραφο (α) του εδαφίου 3 κατανέμεται μεταξύ των κοινοβουλευτικών κομμάτων με Απόφαση της Βουλής των Αντιπροσώπων και κατατίθεται σε ειδικό τραπεζικό λογαριασμό που διατηρεί προς τούτο κάθε πολιτικό κόμμα.

Νοείται ότι η αμοιβή κάθε Κοινοβουλευτικού Συνεργάτη και οι λοιποί όροι εργοδότησης του περιλαμβάνονται σε σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου που αυτός συνάπτει με το πολιτικό κόμμα που τον εργοδοτεί, αφού προηγουμένως η αμοιβή και οι όροι αυτοί τύχουν έγκρισης από τον Πρόεδρο της Βουλή των Αντιπροσώπων, τηρουμένου του περιορισμού που αφορά το συνολικό ποσό που έχει περιληφθεί στον κρατικό Προϋπολογισμό ως προοριζόμενο να καλύψει τη δαπάνη για τους Κοινοβουλευτικούς Συνεργάτες.

Νοείται περαιτέρω ότι οποιαδήποτε ποσά που αντιστοιχούν σε αμοιβή Κοινοβουλευτικών Συνεργατών δεν καταβάλλονται από οποιοδήποτε πολιτικό κόμμα κατά τη διάρκεια του έτους, αφαιρούνται από το ποσό που θα καταβληθεί στο κόμμα αυτό κατά το επόμενο έτος για κάλυψη της δαπάνης για τους Κοινοβουλευτικούς Συνεργάτες.»

Σε περίπτωση που υπάρχει πολιτική βούληση για οικονομική στήριξη των Θρησκευτικών Αντιπροσώπων και των ανεξάρτητων βουλευτών, ώστε να συνεχίσουν να εργοδοτούν κοινοβουλευτικό συνεργάτη, τότε η χρηματοδότηση αυτή θα πρέπει να θεσμοθετηθεί ώστε να υπάρξει συμμόρφωση με τη γνωμάτευση του Γενικού Εισαγγελέα.

Επιπρόσθετα, λόγω των δυσμενών χρηματοοικονομικών συνθηκών που επικρατούν σήμερα στη χώρα μας και των αλλαγών που έχουν ήδη επέλθει στον δημόσιο τομέα, όπως είναι η συνεισφορά των δημοσίων υπαλλήλων στο Ταμείο Συντάξεων, η μείωση των απολαβών, η μείωση των κλιμάκων εισδοχής κ.λπ., εισηγηθήκαμε πως θα πρέπει να γίνει αναθεώρηση των συμφωνιών που συνάπτουν τα πολιτικά κόμματα με τους κοινοβουλευτικούς τους συνεργάτες, ώστε να συνάδουν με τις ρυθμίσεις που έχουν εφαρμοστεί στη Δημόσια Υπηρεσία.

Ο Αν. Γενικός Διευθυντής της Βουλής των Αντιπροσώπων μάς ενημέρωσε ότι με οδηγίες του Προέδρου της Βουλής, οι υπηρεσίες της Βουλής ετοίμασαν σχετικές προτάσεις νόμου που περιλαμβάνουν τα όσα αποφασίστηκαν αναφορικά για το πιο πάνω θέμα στη σύσκεψη όλων των εμπλεκομένων στο Γραφείο του Προέδρου της Βουλής στις 4 Ιουλίου 2017 και στις 9 Οκτωβρίου 2017, στο γραφείο της τότε Γενικής Διευθύντριας της Βουλής και τα προσχέδια των προτάσεων νόμου έχουν δοθεί από τον Πρόεδρο της Βουλής στους Αρχηγούς των Κομμάτων και αναμένονται οι απόψεις τους.

Μας ανέφερε επίσης ότι με την ολοκλήρωση της διαδικασίας και την ψήφιση αυτών των προτάσεων νόμου, οι σχετικές πρόνοιες στον προϋπολογισμό για την κρατική χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων είτε αυτά είναι κοινοβουλευτικά είτε μη, θα πρέπει να περιλαμβάνονται στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Οικονομικών που είναι αρμόδιο για την πρόβλεψη των κονδυλίων αυτών, αφού τα ποσά δεν αφορούν τη Βουλή των Αντιπροσώπων και δεν έχουν να κάνουν με τη λειτουργία της.

3. Αποζημίωση Μελών της Βουλής.

Στις 31.12.2017 η μηνιαία αποζημίωση των Μελών της Βουλής των Αντιπροσώπων ανερχόταν στο ποσό των €6.283,06, αποτελούμενο από αποδοχές ύψους €3.506,72, επίδομα παραστάσεως ύψους €1.751,18, καθώς και κατ' αποκοπή επίδομα €1.025,16 για γραμματειακές υπηρεσίες. Σημειώνεται ότι τόσο το επίδομα παραστάσεως όσο και το επίδομα για γραμματειακές υπηρεσίες θεωρούνται ως συντάξιμες απολαβές. Επίσης με απόφαση του

Υπουργικού Συμβουλίου καταβάλλεται μηνιαίως κατ' αποκοπή επίδομα οδοιπορικών ύψους €580,92 (€683,44 μειωμένο κατά 15%), σε όλα τα Μέλη της Βουλής.

(α) Επίδομα για Γραμματειακές Υπηρεσίες. Σύμφωνα με τον περί Υπουργών και του Προέδρου, του Αντιπροέδρου και των Μελών της Βουλής των Αντιπροσώπων (Αποζημίωση) Νόμο 22/1960, όπως τροποποιήθηκε με το Νόμο 79(Ι)/1995, από το 1996 παραχωρείται στους βουλευτές μηνιαίο επίδομα Γραμματειακών υπηρεσιών ύψους £300 (€512,58), το οποίο από το έτος 2005 αναθεωρήθηκε σε £600 ή €1.025,16 (Τροποποιητικός Νόμος 111(Ι)/2005). Το πιο πάνω επίδομα προορίζεται για κάλυψη των εξόδων εργοδότησης από τους ίδιους τους βουλευτές, ατόμων για παροχή γραμματειακών υπηρεσιών. Σημειώνεται επίσης ότι το πιο πάνω επίδομα θεωρείται συντάξιμη απολαβή και ως εκ τούτου, με την αποχώρηση τους από το βουλευτικό αξίωμα λαμβάνουν αυξημένη σύνταξη κατά €513 μηνιαίως και αύξηση στο φιλοδώρημα κατά €28.704 (για την περίπτωση βουλευτών με δύο θητείες).

(β) Επίδομα παραστάσεως. Το επίδομα παραστάσεως που λαμβάνουν οι βουλευτές ανερχόταν σε €1.751,18 (€1.945,75 μειωμένο κατά 10%) μηνιαίως (€21.014 ετησίως). Σημειώνεται ότι το πιο πάνω επίδομα αυξάνεται με τις εκάστοτε τιμαριθμικές αναπροσαρμογές και θεωρείται συντάξιμη απολαβή και ως εκ τούτου, με την αποχώρηση τους από το βουλευτικό αξίωμα λαμβάνουν αυξημένη σύνταξη κατά €973 μηνιαίως και αύξηση στο φιλοδώρημα κατά €54.481 (για την περίπτωση βουλευτών με δύο θητείες).

Αναφέρεται ότι η σχετική πρόνοια για μείωση του πιο πάνω επιδόματος κατά 10%, αφαιρέθηκε από τον Προϋπολογισμό του 2018.

(γ) Οδοιπορικά Μελών της Βουλής. Με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου ημερ. 13.7.2005 αρ. 62.358 καθορίστηκε ενιαίο κατ' αποκοπή ποσό αποζημίωσης, ύψους €580,92 (€683,44 μειωμένο κατά 15%) το μήνα έναντι οδοιπορικών εξόδων για όλα τα Μέλη της Βουλής, ανεξαρτήτως του τόπου διαμονής, για τη συμμετοχή τους στις συνεδρίες αλλά και σε άλλες εργασίες του Σώματος.

Σημειώνεται επίσης ότι, σύμφωνα με προηγούμενη απόφαση, του Υπουργικού Συμβουλίου ημερ. 9.1.2002 αρ. 54.875 καταβάλλονταν οδοιπορικά έξοδα μόνο για τα Μέλη της Βουλής που διέμεναν εκτός Λευκωσίας:

- Για όσα Μέλη διέμεναν στην Πάφο €384,43 τον μήνα.
- Για όσα Μέλη διέμεναν στη Λεμεσό ή στο Παραλίμνι €213,57 τον μήνα.
- Για όσα Μέλη διέμεναν στη Λάρνακα €128,15 τον μήνα.

Παρατηρήθηκε επίσης ότι το κατ' αποκοπή επίδομα καταβάλλεται και την καλοκαιρινή περίοδο που η Βουλή δεν συνεδριάζει ή λειτουργεί σε μειωμένους ρυθμούς.

Σημειώνεται επίσης ότι, το πιο πάνω επίδομα καταβάλλεται εξ ολοκλήρου ανεξαρτήτως της παρουσίας ή όχι των Μελών στις Κοινοβουλευτικές Επιτροπές και στην Ολομέλεια της Βουλής.

Σύσταση: Εφόσον το επίδομα για Γραμματειακές Υπηρεσίες και το επίδομα παραστάσεως φορολογούνται και είναι συντάξιμα, θα πρέπει για σκοπούς διαφάνειας να ενσωματωθούν στην αποζημίωση των βουλευτών. Το επίδομα οδοιπορικών προφανώς δεν μπορεί να θεωρείται ότι σχετίζεται με το πραγματικό κόστος οδοιπορικών για τη συμμετοχή των βουλευτών στις συνεδρίες αλλά και σε άλλες εργασίες του Σώματος. Εισηγηθήκαμε όπως το ποσό αυτό συσχετιστεί με τα πραγματικά οδοιπορικά έξοδα των βουλευτών. Αν θα παραμείνει υπό τη μορφή κατ' αποκοπή ποσού, θα πρέπει να περιορισθεί σημαντικά.

Η νομοθεσία που διέπει την αποζημίωση των βουλευτών θα πρέπει να τροποποιηθεί/ εκσυγχρονιστεί.

4. Συνταξιοδοτικά ωφελήματα των Μελών της Βουλής των Αντιπροσώπων.

Σύμφωνα με τον περί Συντάξεων (Ορισμένοι Αξιωματούχοι της Δημοκρατίας) Νόμο 49(Ι)/1980 και τον περί Συντάξεων Κρατικών Αξιωματούχων (Γενικές Αρχές) Νόμο 88(Ι)/2011, η σύνταξη και το φιλοδώρημα βουλευτή με μία βουλευτική θητεία (60 μήνες) ανέρχεται σε €1.352 μηνιαίως και €75.729 αντίστοιχα, ενώ για βουλευτή που συμπλήρωσε δύο βουλευτικές θητείες (120 μήνες) η σύνταξη ανέρχεται σε €3.306 μηνιαίως και το φιλοδώρημα σε €185.115. Από τα πιο πάνω προκύπτει ότι ο Ν.49(Ι)/1980 συντάχθηκε με ετεροβαρή κριτήρια, με αποτέλεσμα ένας βουλευτής με δύο θητείες να απολαμβάνει υπερδιπλάσια συνταξιοδοτικά ωφελήματα σε σύγκριση με βουλευτή με μία θητεία.

Σημειώνεται ότι, το πιο πάνω φιλοδώρημα που λαμβάνουν ο Πρόεδρος και τα Μέλη της Βουλής δεν υπόκειται στην επιβολή φόρου εισοδήματος, σε αντίθεση με τα ισχύοντα στους κρατικούς υπαλλήλους και υπαλλήλους του ευρύτερου δημόσιου τομέα για τους οποίους οποιοδήποτε εφάπαξ ποσό ή φιλοδώρημα κερδίζεται με υπηρεσία από την 1.1.2013 και μετά, υπόκειται στην επιβολή φόρου εισοδήματος σύμφωνα με τις διατάξεις του περί της Φορολογίας του Εισοδήματος Νόμου, όπως αυτός εκάστοτε τροποποιείται ή αντικαθίσταται (άρθρο 8 του περί Συνταξιοδοτικών Ωφελημάτων Κρατικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων του Ευρύτερου Δημόσιου Τομέα περιλαμβανομένων και των Αρχών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Διατάξεις Γενικής Εφαρμογής) Νόμου 216(Ι)/2012).

Επιπλέον, η καταβολή της σύνταξης των βουλευτών αρχίζει από το 60^ο έτος της ηλικίας τους, νοούμενου ότι δεν εξακολουθούν να είναι βουλευτές ή να ασκούν οποιοδήποτε άλλο λειτουργήμα ή αξίωμα στη Δημοκρατία, και το φιλοδώρημα καταβάλλεται με τη λήξη της θητείας τους. Δεν εφαρμόστηκε οποιαδήποτε επέκταση της ηλικίας έναρξης καταβολής της σύνταξης όπως καθορίστηκε για τους δημοσίους υπαλλήλους με τον Νόμο 216(Ι)/2012, για τους οποίους πλέον η υποχρεωτική ηλικία αφυπηρέτησης είναι η ηλικία των 65 ετών στην οποία ξεκινά να καταβάλλεται η σύνταξη και το εφάπαξ χωρίς οποιαδήποτε αναλογική μείωση.

Η ένταξη των βουλευτών το 1980 στο Κυβερνητικό Σχέδιο Συντάξεων είχε γίνει κατ'επίκληση του γεγονότος ότι οι δημόσιοι υπάλληλοι απολάμβαναν ένα τέτοιο ωφέλημα. Το 2012 το επαγγελματικό σχέδιο σύνταξης των νεοεισερχόμενων δημοσίων υπαλλήλων καταργήθηκε αφού, σύμφωνα με το άρθρο 13 του Νόμου 216(Ι)/2012, οι νεοεισερχόμενοι υπάλληλοι στο δημόσιο και ευρύτερο δημόσιο τομέα που προσλαμβάνονται από 1.10.2011 και μετά, δεν εντάσσονται σε Κυβερνητικό Σχέδιο Συντάξεων ή όμοιο με αυτό, και ως εκ τούτου θα λαμβάνουν σύνταξη μόνο από το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Παραταύτα, δεν ίσχυσε κάτι ανάλογο για τους βουλευτές.

Σύσταση: Όσον αφορά στους βουλευτές που θα εκλεγούν στο μέλλον, εκφράσαμε την άποψη ότι δεν είναι αποδοτικό και οικονομικό να διατηρείται επαγγελματικό σχέδιο σύνταξης μόνο για αριθμό κρατικών αξιωματούχων και βουλευτών. Ειδικά εφόσον οι βουλευτές δεν απαγορεύεται να εξασκούν οποιοδήποτε επάγγελμα κατά τη διάρκεια της θητείας τους, θα πρέπει κατά την άποψη μας, να λαμβάνουν κρατική σύνταξη κατ'αναλογία του Νόμου 216(Ι)/2012 και να καταργηθεί και γι' αυτούς, όπως και όλους τους άλλους κρατικούς αξιωματούχους (υπουργούς, δημάρχους, εφόρους, επιτρόπους κ.λπ.) που δεν εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Νόμου 216(Ι)/2012. Τούτο φυσικά θα ισχύει μόνο για μελλοντικούς βουλευτές, όπως συνέβη με τους νεοεισερχόμενους υπαλλήλους.

Για τους υπηρετούντες βουλευτές, εισηγηθήκαμε όπως, για σκοπούς εφαρμογής των αρχών της ίσης μεταχείρισης και ισονομίας, τα ωφελήματα τους, όπως και των άλλων αξιωματούχων του κράτους που καθορίζονται σύμφωνα με τον περί Συντάξεων (Ορισμένοι Αξιωματούχοι της Δημοκρατίας) Νόμο 49(Ι)/1980 και τον περί Συντάξεων Κρατικών Αξιωματούχων (Γενικές Αρχές) Νόμο 88(Ι)/2011, θα πρέπει να αναθεωρηθούν και να εναρμονιστούν με τον περί Συνταξιοδοτικών Ωφελημάτων Κρατικών Υπαλλήλων και

Υπαλλήλων του Ευρύτερου Δημόσιου Τομέα περιλαμβανομένων και των Αρχών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Διατάξεις Γενικής Εφαρμογής) Νόμο 216(Ι)/2012 που προνοεί φορολόγηση του εφάπαξ/φιλοδωρήματος και επέκταση της ηλικίας έναρξης καταβολής της σύνταξης στο 65^ο έτος.

Σημειώνουμε ότι τα πιο πάνω θέματα αναφέρθηκαν στις εκθέσεις ελέγχου της Υπηρεσίας μας από το 2014, χωρίς μέχρι σήμερα να ληφθούν οποιοσδήποτε αποφάσεις.

Για τα θέματα 3 και 4, ο Αν. Γενικός Διευθυντής της Βουλής των Αντιπροσώπων, μας ενημέρωσε ότι η Βουλή θεωρεί ότι τα θέματα που αφορούν τη βουλευτική αποζημίωση θα πρέπει να εκσυγχρονιστούν και να συνάδουν με αυτά που ισχύουν σε άλλα κοινοβούλια και για τον σκοπό αυτό, η Βουλή βρίσκεται σε διάλογο με την εκτελεστική εξουσία με πρόθεση τα θέματα να ρυθμιστούν και να τεθούν σε εφαρμογή με τη νέα κοινοβουλευτική σύνοδο.

5. Εισφορά Βουλευτών στα Πολιτικά Κόμματα.

Στην επιστολή μας ημερομηνίας 3 Απριλίου 2017, σχετικά με το πιο πάνω θέμα, εκφράσαμε την άποψη ότι το Κράτος δεν θα πρέπει να αναλαμβάνει να διενεργεί τις μηνιαίες αποκοπές των εισφορών των Βουλευτών στα Πολιτικά Κόμματα από την αποζημίωση που λαμβάνουν και στη συνέχεια να τις εμβάζει στους αντίστοιχους τραπεζικούς λογαριασμούς των Κοινοβουλευτικών Κομμάτων, επειδή, αφενός το Κράτος δεν υπέχει τέτοιας υποχρέωσης, και αφετέρου η πρακτική αυτή δημιουργεί επιπρόσθετη λογιστική εργασία. Αναφέραμε επίσης ότι εάν οι Βουλευτές επιθυμούν να διενεργούν εισφορές στα Πολιτικά Κόμματα, θα πρέπει να το πράττουν από μόνοι τους.

Όπως αναφέρθηκε στην απαντητική επιστολή της τότε Γενικής Διευθύντριας της Βουλής ημερ. 13.7.2017, το πιο πάνω θέμα βρισκόταν σε διαβούλευση με τις πολιτικές ομάδες που συμμετέχουν στη Βουλή. Κατόπιν της υπενθυμητικής επιστολής μας ημερ. 29.9.2017, σε μεταγενέστερη απαντητική επιστολή της ημερ. 15.12.2017, μας πληροφόρησε ότι το πιο πάνω θέμα θα επανατεθεί για συζήτηση στη Σύσκεψη των Αρχηγών και Εκπροσώπων των Κοινοβουλευτικών Κομμάτων η οποία θα πραγματοποιηθεί μετά τις εκλογές για την ανάδειξη του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Σύσταση: Η πιο πάνω τακτική θα πρέπει να τερματιστεί.

Ο Αν. Γενικός Διευθυντής της Βουλής των Αντιπροσώπων μάς πληροφόρησε ότι το θέμα έχει τεθεί στη Σύσκεψη Αρχηγών ή/και Εκπροσώπων των Κομμάτων χωρίς να υπάρξει κατάληξη, και ότι θα τεθεί εκ νέου στη Σύσκεψη με την επανέναρξη των εργασιών της Βουλής.

6. Αποσπάσεις Λειτουργών της Βουλής των Αντιπροσώπων.

Παρατηρήθηκε ότι, κατά το 2017 8 υπάλληλοι της Βουλής ήταν αποσπασμένοι σε διάφορες θέσεις στο εξωτερικό και σε άλλα υπουργεία. Σημειώνεται ότι, κατά το 2018, οι αποσπασμένοι υπάλληλοι της Βουλής ανήλθαν στους 12.

Ζητήσαμε όπως ενημερωθεί η Υπηρεσία μας, κατά πόσο:

- (i) Οι πιο πάνω αποσπάσεις επηρεάζουν/δεν επηρεάζουν την εύρυθμη λειτουργία της Βουλής.
- (ii) Έχουν προχωρήσει σε διαδικασία πλήρωσης αντίστοιχων κενών θέσεων.

7. Έκτακτα.

Για τα έτη 2013 μέχρι 2017, διενεργήθηκαν έκτακτες πληρωμές συνολικού ποσού €171.855. Κατά τη διάρκεια του 2017 διενεργήθηκαν έκτακτες πληρωμές ύψους €31.979, που μεταξύ άλλων αφορούσαν σε οικονομική βοήθεια ύψους €26.760 σε άτομα (για

βιοποριστικούς λόγους καθώς και λόγους υγείας), και σε εισφορές ύψους €720 σε συνδέσμους/κοινοφελή ιδρύματα, κατόπιν οδηγίων του Προέδρου της Βουλής των Αντιπροσώπων, ενώ ποσό ύψους €1.200 δόθηκε στους εγκλωβισμένους μαθητές στο Ριζοκάρπασο.

Αναφορικά με τις πληρωμές που αφορούν στο πιο πάνω Κονδύλι παρατηρήθηκε ότι έγιναν πληρωμές σε Ιερό Ναό €500, ενώ ποσό ύψους €3.298 καταβλήθηκε σε εταιρεία για αγορά τηλεκαρτών αξίας €5 η κάθε μία που παραχωρήθηκαν στους φυλακισμένους των Κεντρικών Φυλακών.

Στην Ειδική Έκθεσή μας για τον έλεγχο των λογαριασμών της Βουλής για το 2016, επισημάναμε ότι, η έννοια των έκτακτων δαπανών παραπέμπει συνήθως σε απρόβλεπτες δαπάνες και η διενέργεια επαναλαμβανόμενων ίδιας φύσης δαπανών δεν ανταποκρίνεται στον χαρακτηρισμό της δαπάνης ως «έκτακτα». Παρατηρήθηκε ότι, στον Προϋπολογισμό της Βουλής των Αντιπροσώπων για το 2018, οι πιο πάνω δαπάνες έχουν μεταφερθεί στο άρθρο (03149) – Άλλες Δαπάνες, με προϋπολογιζόμενο ποσό ύψους €27.900 και πραγματική δαπάνη μέχρι 30.6.2018 ύψους €3.100.

Σύσταση: Επαναλάβαμε τη σύστασή μας όπως, μελετηθεί η αναγκαιότητα καταβολής των πιο πάνω ποσών μέσω Κονδυλίων της Βουλής. Εισηγηθήκαμε όπως για σκοπούς διαφάνειας και χρηστής διοίκησης, τέτοιες δαπάνες γίνονται από σχετικά θεσμοθετημένα Κονδύλια του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Η κοινωνική πολιτική του Κράτους θα πρέπει να ασκείται με τέτοιο τρόπο, ώστε να υπάρχει κατά το δυνατό διασφάλιση της ίσης μεταχείρισης των πολιτών/φορέων και της διαφάνειας και διασφάλιση ότι αυτή δεν θα τυγχάνει κατάχρησης από πρόσωπα/φορείς που δεν έχουν ανάγκη της αρωγής του Κράτους.

8. Φιλοξενία.

Το Κονδύλι της Φιλοξενίας καλύπτει κυρίως τα έξοδα φιλοξενίας των προσκεκλημένων της Βουλής που περιλαμβάνουν δαπάνες για ξενοδοχεία, μεταφορές με ταξί, γεύματα και δώρα, καθώς και τις πληρωμές προς την καντίνα για τα ποτά και σνακ που καταναλώνονται κατά τη διάρκεια των συνεδριάσεων των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών.

Σχετικά με το πιο πάνω Κονδύλι, παρατηρήθηκαν τα ακόλουθα :

(α) **Προϋπολογισμός.** Όπως φαίνεται και στον πίνακα που ακολουθεί, το αρχικό προϋπολογιζόμενο ποσό για το πιο πάνω Κονδύλι για το 2017 ανερχόταν στις €126.000 και με πρόσθετες πιστώσεις ύψους €120.000 (αύξηση κατά 95% του αρχικού Προϋπολογισμού) ανήλθε στις €246.000, ενώ οι πραγματικές δαπάνες για το έτος ανήλθαν στις €245.493.

	2017	2016	2015
	€	€	€
Αρχικός Προϋπολογισμός	126.000	122.200	121.086
<u>Πλέον:</u> Πρόσθετες πιστώσεις	120.000	60.000	100.000
Τελικός Προϋπολογισμός	246.000	182.200	221.086
Πραγματικές Δαπάνες	245.493	170.648	248.582

Σύσταση: Κατά την ετοιμασία των προτάσεων του Προϋπολογισμού της Βουλής, θα πρέπει οι προϋπολογιζόμενες δαπάνες να αντικατοπτρίζουν τις αναμενόμενες πραγματικές δαπάνες.

(β) **Καντίνα.** Η συνολική δαπάνη για κεραστικά (ποτά, σνακς κ.λπ.) που προσφέρθηκαν από την καντίνα για τα έτη 2015-2017 ανήλθε στο ποσό των €219.034 (€83.854 το 2017)

από το οποίο, ποσό ύψους €185.376 αφορά κεραστικά που προσφέρθηκαν κατά τις συνεδρίες των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών (€72.347 το 2017) και ποσό ύψους €33.657 (€11.507 το 2017) αφορά κεραστικά που προσφέρθηκαν από τις Διευθύνσεις της Βουλής.

Όπως έχουμε αναφέρει και στην προηγούμενη Ειδική Έκθεσή μας, δεν φαίνεται να διενεργείται επαρκής έλεγχος για διαπίστωση κατά πόσο τα κεραστικά που χρεώνονται από το κυλικείο της Βουλής είναι αυτά που πραγματικά έχουν καταναλωθεί (προσκομίζεται μόνο παρουσιολόγιο των προσκεκλημένων στις συνεδρίες).

Σύσταση: Εκφράσαμε την άποψη ότι η δαπάνη για το κυλικείο είναι υπερβολική και θα πρέπει να γίνει σημαντική μείωση. Για σκοπούς ελέγχου της δαπάνης από το Λογιστήριο της Βουλής θα πρέπει, για κάθε τιμολόγιο που αφορά κεραστικά που προσφέρθηκαν από τις Διευθύνσεις της Βουλής που προσκομίζεται για πληρωμή, να επισυνάπτεται σχετική σημείωση από τις Διευθύνσεις της Βουλής με τα ονόματα και κεραστικά που προσφέρθηκαν, ενώ για κάθε τιμολόγιο που αφορά τις συνεδρίες των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών να προσκομίζεται αντίγραφο του παρουσιολογίου, στο οποίο θα σημειώνονται όλοι οι παρευρισκόμενοι (βουλευτές, υπηρεσιακοί, δημοσιογράφοι και προσκεκλημένοι) της κάθε συνεδρίας των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών, για να ελέγχεται/αντιπαραβάλλεται ο αριθμός των παρευρισκόμενων με τον αριθμό των κεραστικών που χρεώθηκαν.

(γ) Αγορά Δώρων. Για τα έτη 2015-2017 προσφέρθηκαν δώρα σε φιλοξενούμενους συνολικής αξίας €30.507 (€14.336 το 2017, €8.272 το 2016 και €7.899 το 2015). Σημειώνεται ότι όλες οι πιο πάνω αγορές, ανέκαθεν, γίνονται από συγκεκριμένο χρυσοχοείο.

Επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με το άρθρο 90(1)(β) του Νόμου 73(Ι)/2016, για δημόσιες συμβάσεις, των οποίων η εκτιμώμενη αξία, εκτός Φ.Π.Α, δεν υπερβαίνει τις 15.000 ευρώ για προμήθειες, η αναθέτουσα αρχή δύναται να ζητά την υποβολή γραπτών ή προφορικών προσφορών από περιορισμένο, κατά την κρίση της, αριθμό οικονομικών φορέων.

Σύσταση: Για σκοπούς ίσης μεταχείρισης και διαφάνειας, η Διεύθυνση Οικονομικής Διαχείρισης, να προβαίνει στη ζήτηση προσφορών, από περιορισμένο αριθμό οικονομικών φορέων, για αγορά συγκεκριμένων δώρων, τα οποία αναμένεται να δοθούν στους φιλοξενούμενους κατά τη διάρκεια του έτους.

9. Άρθρο 03531.2 «Συνέδρια Σεμινάρια και Αποστολές στο Εξωτερικό». Υποομάδα Δαπανών 03520 – Συνέδρια, Σεμινάρια & Άλλα Γεγονότα

(α) Προϋπολογισμός και πραγματικές δαπάνες. Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται ο αρχικός Προϋπολογισμός, οι μεταφορές πιστώσεων και οι πραγματικές δαπάνες σύμφωνα με στοιχεία που λήφθηκαν από το Ολοκληρωμένο Σύστημα Διοικητικής και Οικονομικής Πληροφόρησης του Γενικού Λογιστηρίου:

	2017	2016	2015	2014
	€	€	€	€
Αρχικός Προϋπολογισμός	405.000	414.780	325.500	323.000
<u>Πλέον:</u> Μεταφορές	248.000	150.000	280.000	240.000
Τελικός Προϋπολογισμός	653.000	564.780	605.500	563.000
Πραγματικές Δαπάνες	720.912	580.031	560.235	500.530

Κατά τα τελευταία τέσσερα έτη παρατηρείται συνεχής αύξηση των πραγματικών δαπανών για το συγκεκριμένο Κονδύλι και εύλογα προκύπτει το ενδεχόμενο η σύνταξη του Προϋπολογισμού να μην γίνεται σε ορθολογιστική βάση.

Η αύξηση αυτή οφείλεται τόσο στην αύξηση του αριθμού των αποστολών στο εξωτερικό

όσο και στον αριθμό των συμμετεχόντων. Συγκεκριμένα, οι αποστολές το 2017 ανήλθαν στις 113 και συμμετείχαν 339 άτομα σε σύγκριση με 92 αποστολές και 262 άτομα το 2016 και 107 αποστολές με 280 άτομα το 2015.

Σημειώνεται ότι παρόλο που δεν τίθεται θέμα υπέρβασης, εντούτοις θεωρούμε ότι ο Προϋπολογισμός πρέπει να ετοιμάζεται ορθολογιστικά και με τη δέουσα προσοχή.

(β) Υπηρεσιακά ταξίδια. Από τον έλεγχο που διεξήχθη σχετικά με τη διενέργεια υπηρεσιακών ταξιδιών σημειώνονται τα ακόλουθα:

Για την αγορά των αεροπορικών εισιτηρίων, το Λογιστήριο της Βουλής συνεργάζεται με διάφορα ταξιδιωτικά γραφεία. Συγκεκριμένα, για την περίοδο 2013 μέχρι 2017 καταβλήθηκε για αγορά αεροπορικών εισιτηρίων συνολικό ποσό ύψους €1.164.086. Για τα έτη 2014-2017 καταβλήθηκαν τα πιο κάτω ποσά:

Α/Α	Ταξιδιωτικό γραφείο	2017	2016	2015	2014
		€	€	€	€
1	A	31.254	19.417	19.130	33.599
2	B	30.335	13.557	14.613	20.664
3	Γ	25.702	15.670	11.977	5.682
4	Δ	22.298	26.618	12.149	15.131
5	E	20.652	10.563	8.911	10.059
6	Z	20.552	14.521	14.834	14.245
7	H	19.778	11.635	25.027	6.884
8	Θ	18.728	11.824	15.786	5.181
9	I	18.475	6.881	11.846	18.565
10	K	17.265	16.981	5.797	9.218
11	Λ	16.800	12.774	14.561	8.937
12	M	15.932	12.591	17.519	8.005
13	N	15.219	8.545	13.517	4.060
14	Ξ	15.166	11.367	12.772	8.554
15	O	12.528	12.173	19.545	10.950
16	Π		6.061	7.296	6.108
17	P			10.277	14.195
		<u>300.684</u>	<u>209.178</u>	<u>235.557</u>	<u>200.037</u>
	Αριθμός Αποστολών	113	92	107	80
	Αριθμός εισιτηρίων	339	262	280	241

Σημειώνεται και πάλι ότι σε αρκετές περιπτώσεις το Λογιστήριο ενημερώνεται για την πραγματοποίηση των υπηρεσιακών ταξιδιών από μέρους των βουλευτών, λίγες μέρες πριν το ταξίδι και ως εκ τούτου οι απαιτούμενες ενέργειες για κράτηση αεροπορικών εισιτηρίων από το Λογιστήριο της Βουλής δεν γίνονται έγκαιρα, έτσι ώστε το Κράτος να επωμισθεί χαμηλότερο κόστος. Σχετική είναι και η εγκύκλιος του Γενικού Λογιστηρίου αρ. 1762 ημερ. 27.9.2016.

Σύσταση:

- (i) Συστήνεται όπως γίνεται, κατά το δυνατό, καλύτερος προγραμματισμός από τους βουλευτές έτσι ώστε τα αεροπορικά εισιτήρια να εκδίδονται έγκαιρα και να επιτυγχάνονται οι πιο συμφέρουσες τιμές, σύμφωνα και με την πιο πάνω εγκύκλιο.

Ο Αν. Γενικός Διευθυντής της Βουλής των Αντιπροσώπων μάς ανέφερε ότι σε ορισμένες περιπτώσεις, κάποιες μη προβλέψιμες εξελίξεις όπως η έκτακτη σύγκληση της Βουλής για συζήτηση σοβαρών θεμάτων ή οι κομματικές υποχρεώσεις εμποδίζουν την έγκαιρη αγορά εισιτηρίων ή οδηγούν στη μη χρησιμοποίησή τους.

- (ii) Όπως πληροφορηθήκαμε η Βουλή διατηρεί εταιρικούς λογαριασμούς με αεροπορικές εταιρείες και πιστώνεται με βαθμούς/μίλια για κάθε αεροπορικό ταξίδι που διενεργείται, έτσι ώστε με τη συγκέντρωση του απαιτούμενου αριθμού βαθμών/μιλιών, να εξαργυρώνονται από το Λογιστήριο της Βουλής για τη δωρεάν απόκτηση αεροπορικών εισιτηρίων. Ζητήσαμε όπως ενημερωθούμε κατά πόσο έγινε αξιοποίηση των συσσωρευμένων βαθμών/μιλιών για έκδοση δωρεάν αεροπορικών εισιτηρίων.

Ο Αν. Γενικός Διευθυντής της Βουλής των Αντιπροσώπων μάς ενημέρωσε ότι ο μικρός αριθμός εισιτηρίων που διατίθενται από τις αεροπορικές εταιρείες στα πλαίσια αυτών των λογαριασμών αλλά και οι αυστηροί περιορισμοί που τίθενται, δεν τους επέτρεψαν μέχρι τώρα να εκμεταλλευτούν αυτή τη δυνατότητα.

- (iii) Κατά τη διάρκεια του 2015, 2016 και 2017 μετέβηκαν στο εξωτερικό 25, 32 και 33 αποστολές αντίστοιχα με συμμετοχή πέραν των 3 προσώπων (από 4 μέχρι 13 πρόσωπα). Για τα Κυβερνητικά Τμήματα και τις Κυβερνητικές Υπηρεσίες, σύμφωνα με την εγκύκλιο του Γραμματέα του Υπουργικού Συμβουλίου με αρ. 129, ημερ. 18.8.2014, που εκδόθηκε μετά την Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου με αρ. 77.020 ημερ. 4.6.2014, στις περιπτώσεις που απαιτείται η μετάβαση στο εξωτερικό πέραν των 3 προσώπων, πρέπει να υποβάλλεται Πρόταση από τον οικείο Υπουργό προς το Υπουργικό Συμβούλιο για εξασφάλιση σχετικής έγκρισης. Σημειώνεται ότι στη νέα εγκύκλιο του Γραμματέα του Υπουργικού Συμβουλίου με αρ. 138, ημερ. 29.6.2018, που εκδόθηκε μετά την Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου με αρ. 85.090 ημερ. 13.6.2018, προνοείται όπως η έγκριση για συμμετοχή πέραν των τριών προσώπων σε αποστολές στο εξωτερικό στις περιπτώσεις των Ανεξάρτητων Αρχών/Υπηρεσιών/Γραφείων, παραχωρείται από τον Προϊστάμενο Ανεξάρτητων Αρχών/Υπηρεσιών/Γραφείων.

Σύσταση: Εισηγηθήκαμε όπως, στις περιπτώσεις που απαιτείται η μετάβαση στο εξωτερικό πέραν των 3 λειτουργών της Βουλής, ετοιμάζεται σχετικό αιτιολογικό σημείωμα, το οποίο να εγκρίνεται από τον Γενικό Διευθυντή και τον Πρόεδρο της Βουλής.

10. Εκκρεμές θέμα.

Καταγραφή του χρόνου προσέλευσης και αποχώρησης των δημοσίων υπαλλήλων προς και από την εργασία τους. Η Υπηρεσία μας επισήμανε και πάλι ότι, ενώ υπάρχει ηλεκτρονικό σύστημα καταγραφής του χρόνου προσέλευσης και αποχώρησης των υπαλλήλων από την εργασία τους, αυτό δεν χρησιμοποιείται αλλά τηρείται Μητρώο Παρουσιών, και η καταγραφή από το προσωπικό (εκτός από το Διευθυντικό προσωπικό) γίνεται χειρόγραφα.

Διαπιστώθηκε ότι οι πρόνοιες των διατάξεων της σχετικής εγκυκλίου του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού που διέπουν τον έλεγχο του ωραρίου της δημόσιας υπηρεσίας (εγκ.1459 ημερ. 3.10.2012) δεν τηρούνται εφαρμογής.

Αναφέραμε ότι, σύμφωνα με την προαναφερόμενη εγκύκλιο, στα Γραφεία στα οποία λειτουργεί ηλεκτρονικό σύστημα θα πρέπει, μεταξύ άλλων, να εκδίδονται 15ήμερες ενημερωτικές καταστάσεις προσέλευσης και αποχώρησης του προσωπικού οι οποίες γνωστοποιούνται στους υπάλληλους και σε περίπτωση που προκύπτει ελλειμματικός χρόνος γίνεται διακανονισμός το τελευταίο 15ήμερο του ημερολογιακού έτους.

Αναφέραμε επίσης ότι, σύμφωνα με τον Κανονισμό 24(1) των περί Δημόσιας Υπηρεσίας (Γενικών) Κανονισμών «όλοι οι υπάλληλοι καταχωρούν την ώρα προσέλευσης και αναχώρησης τους». Επίσης το Υπουργικό Συμβούλιο με την Απόφαση του αρ. 56.567 ημερ. 16.10.2002 ενέκρινε την καθολική εφαρμογή του ηλεκτρονικού συστήματος.

Επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με το άρθρο 73 των περί Δημόσιας Υπηρεσίας Νόμων τυχόν μη εφαρμογή των πιο πάνω Κανονισμών αποτελεί πειθαρχικό αδίκημα.

Σύσταση: Επισημάνθηκε ότι οι πρόνοιες των διατάξεων της σχετικής εγκυκλίου του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού που διέπουν τον έλεγχο του ωραρίου της δημόσιας υπηρεσίας καθώς και η Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου αρ. 56.567 ημερ. 16.10.2002 θα πρέπει να τύχουν άμεσα καθολικής εφαρμογής.

Ο Αν. Γενικός Διευθυντής της Βουλής των Αντιπροσώπων θεωρεί ότι η χρήση ηλεκτρονικού συστήματος καταγραφής προσέλευσης και αποχώρησης στο παρελθόν αποδείχτηκε ότι παρουσιάζει προβλήματα ελέγχου με αποτέλεσμα να εφαρμοστεί η σημερινή πρακτική υπογραφής των υπαλλήλων μαζί με τις ώρες προσέλευσης-αποχώρησης. Η Υπηρεσία μας διαφωνεί με τη θέση αυτή.